

Asia: VN/25351/2021

Maksuehtolain muuttaminen. Työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valvontaan osoitetut resurssit

Mietinnössä Etelä-Suomen aluehallintovirastolle (jäljempänä aluehallintovirasto) on arvioitu henkilöresurssitarpeeksi valvontatehtävän hoitamiseen kahden henkilötyövuoden ylitarkastajaresurssi sekä eräitä muita kustannuseriä. Mitoitusta on muun ohella perusteltu sillä, että aluehallintovirastolle käsiteltäväksi tulevien valvonta-asioiden sekä neuvonta- ja sovittelutehtävien yhteismäärä muodostuisi vuositasolla lähemmäs sataa tapausta. Lisäksi on arvioitu, että valituskelpoisista seuraamuksista tulisi vuositasolla noin kymmenen uutta ratkaistavaa asiaa markkinaoikeudelle ja hallinto-oikeudelle. Mietinnössä on sinänsä todettu, että aluehallintovirastolle aiheutuvat resursointitarpeet ovat tässä vaiheessa alustavia ja että on seurattava, kuinka suureksi asiamäärät oikeasti muodostuvat.

Aluehallintovirasto pitää esitettyä resurssia alimitoitettuna ja katsoo, että sitä tulee merkittävästi nostaa seuraavista syistä. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan on sinänsä mahdotonta täsmällisesti arvioida, kuinka monta neuvonta- ja sovittelutehtävää sekä valvonta-asiaa viraston käsiteltäväksi vuosittain tulee. Kun kuitenkin otetaan huomioon, että valvottavien yritysten määrä on noin 17 500 kpl, aluehallintovirasto pitää mietinnössä arvioitua 100 tapausta vuodessa erittäin alhaisena arviona. Vertailun vuoksi todetaan, että aluehallintoviraston valvomista tällä hetkellä rekisteriin merkityistä 84:stä perintätoiminnan harjoittajasta tehdään vuosittain 500-600 epäkohtailmoitusta aluehallintovirastolle. Uudenlaiset neuvottelu- ja sovittelutehtävät myös työllistävät merkittävästi enemmän kuin pelkästään asiakirjojen perusteella suoritettava valvonta. Neuvottelu- ja sovittelutehtävien lisäksi aluehallintovirastolle esitetään myös valvonta-asioita, jotka edellyttävät valituskelpoisen ratkaisun laatimista perusteluineen sekä lausumien kirjoittamista muutoksenhakuasioissa.

Mikäli mietinnössä arvioitu vuosittainen tapausmäärä 100 kpl toteutuisi, se tarkoittaisi 50 tapausta käsiteltäväksi yhtä ylitarkastajaa kohden. Sen kokemuksen perusteella, mikä aluehallintovirastolla on

sen nykyisistä valvontatehtävistä, tällainen tapausmäärä yhtä ylitarkastajaa kohden on epärealistinen ottaen huomioon, että kyse on uudeltaisesta neuvottelu- ja sovittelutehtävästä aluehallintovirastolle. Jos 100 tapausta vuodessa on realistinen arvio, tällaisen tapausmäärän hoitaminen edellyttää vähintään 4-5 henkilötyövuotta vastaavaa resurssia. Kahden ylitarkastajan malli on muutenkin haavoittuvainen esimerkiksi vuosilomien järjestämisen ja muiden pitkien poissaolojen kannalta. Aluehallintovirastolle tulee osoittaa henkilöresursseja vähintään 4-5 henkilötyövuotta. Lisäksi lainsäätämisen jälkeen vireille tulevien asioiden määrää on seurattava ja aluehallintovirastolle tulee osoittaa asianmukaiset resurssit, jos sen käsiteltäväksi tulevat asiamäärät muodostuvat ennakoitua suuremmiksi.

Valvova viranomainen

Mietinnössä on päädytty siihen, että aluehallintovirasto yleissektoria valvovana viranomaisena on parempi vaihtoehto valvomaan myös maksuaikoja koskevaa sääntelyä kuin rajatulla elintarvikesektorilla toimiva elintarvikemarkkinavaltuutettu. Linjausta on perusteltu myös sillä, että EU-sääntelyn myötä erilaiset viranomaiselle osoitetut valvontatehtävät, jotka ulottuvat yritysten välisiin suhteisiin lisääntyvät tulevaisuudessa, minkä vuoksi valvontatehtävä tulisi osoittaa sellaiselle viranomaiselle, jonka toimialaan kuuluu useamman eri alan ja sektorin valvonta.

Mietinnön perusteella aluehallintovirastolle jää epäselväksi, mitä uusia valvontatehtäviä sille tulevaisuudessa mahdollisesti osoitetaan. Aluehallintovirasto pitää erikoisena, että mietinnössä spekuloidaan asioilla, joiden toteutuminen on epävarmaa. Mietinnön perusteluissa tulisi tuoda paremmin esille muut vaihtoehdot valvontaviranomaiseksi nimettävästä tahosta, kuten Kilpailu- ja kuluttajavirasto, jolla on osaamista neuvotteluprosesseista, tai uusi perustettava viranomainen. Uusi viranomainen olisi aluehallintoviraston näkemyksen mukaan myös perusteltavissa sillä, että tällaiselle viranomaiselle voitaisiin jatkossa osoittaa myös mietinnössä viitatu uudet valvontatehtävät. Joka tapauksessa aluehallintovirastolla ei ole osaamista ja kokemusta esitetyn kaltaisesta neuvottelu- ja sovittelutehtävästä.

Valvontatehtävien priorisointi

Ehdotetun maksuehtolain 10 b §:n mukaan maksuajan enimmäiskeston noudattamista koskevan asian voi saattaa aluehallintoviraston käsiteltäväksi velkoja tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi rekisteröity yhdistys. Lainkohdan toisen momentin mukaan aluehallintovirasto voi ottaa valvonta-asian käsiteltäväksi myös oma-aloitteisesti. Selvää on, että lainkohdan toinen momentti sisältää tarkoituksenmukaisuusharkintaa ja aluehallintovirasto voi sen perusteella priorisoida valvontaansa.

Sen sijaan lainkohdan ensimmäisestä momentista ja sen esitöistä saa sen käsityksen, että aluehallintoviraston olisi käsiteltävä jokainen sille ensimmäisen momentin perusteella käsiteltäväksi

saatettu asia. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan lainkohdan ensimmäisessä momentissa tai sen perusteluissa virastolle tulisi varata enemmän tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jotta se voisi paremmin keskittyä vakavimpiin asioihin. Priorisoinnin mahdollistaminen tai asianosaisaseman puuttuminen asian aluehallintovirastolle käsiteltäväksi saattaneelta taholta antaisi aluehallintovirastolle mahdollisuuden keskittää valvontaa lain kannalta olennaisiin kysymyksiin sekä torjua esimerkiksi shikaaninomaisia ilmoituksia.

Ensimmäisen momentin perusteella ei ole täysin selvää, onko ilmoituksen tekijällä asianosaisen asemaa. Asianosaisaseman olemassaolo tai vaihtoehtoisesti sen puuttuminen tulisi selkeämmin tuoda esiin lain perusteluissa. Jos asianosaisasemaa ryhdytään myöhemmin selvittämään oikeusteitse, siitä aiheutuu oikeustilan epäselvyyttä, mistä aiheutuu ilmoituksetekijöille, viranomaisille ja tuomioistuimille turhaa työtä.

Seuraamusharkinta

Ehdotetun lain 10 g §:n mukaan aluehallintovirasto voisi kieltää 5 §:n vastaisen menettelyn. Kiellon määrääminen ei edellyttäisi, että velalliselle on jo aiemmin annettu huomautus tai julkinen varoitus. Toisaalta kiello voitaisiin määrätä samalla kertaa, kun velalliselle annetaan huomautus tai julkinen varoitus.

Perusteluissa tulisi tuoda esiin selkeämmin, missä tilanteissa kiello tulisi määrätä samaan aikaan huomautuksen tai julkisen varoituksen kanssa ja missä tilanteissa kiello tulisi määrätä jo ennen kuin velalliselle annetaan huomautus tai varoitus. Tarkoitus on ilmeisesti kuitenkin se, että kiello annettaisiin aina samaan aikaan huomautuksen tai varoituksen kanssa.

Muutoksenhaku

Työryhmän mietinnössä on lähdetty siitä, että aluehallintoviraston antamasta huomautuksesta voi valittaa hallinto-oikeuteen sekä julkisesta varoituksesta ja kiellosta markkinaoikeuteen. Aluehallintovirasto pitää muutoksenhaun hajautettua mallia ongelmallisena, koska eri tuomioistuimissa tapahtuva käsittely voi vaarantaa seuraamusten yhdenvertaisuuden. Aluehallintovirastolla ei myöskään ole kokemusta ja osaamista muutoksenhaun käsittelystä markkinaoikeudessa. Lisäksi, jos seuraamuksena annetaan samaan aikaan huomautus ja kiello, valittaja joutuu viemään asian kahteen eri tuomioistuimeen yhtä aikaa, mitä ei voida pitää prosessiekonomisesti mielekkäänä.

Ehdotetun maksuehtolain 10 a §:ssä on asetettu viimeksi päättyneeseen tilikauteen perustuvat raja-arvot velkojan ja velallisen liikevaihdolle tai sitä vastaavalle tuotolle, jotka määrittävät

aluehallintoviraston toimivallan maksuehtolain noudattamista koskevassa valvonnassa. Säännöksen soveltamisessa voi tulla tilanteita, joissa yrityksen tilikausi on päättynyt, mutta tilinpäätöstä ei ole vielä vahvistettu, jolloin luotettavan tiedon saaminen liikevaihdosta tai sitä vastaavasta tuotosta voi osoittautua ongelmalliseksi. Aluehallintovirasto jättääkin harkittavaksi, tulisiko säännöstä ja sen esitöitä täsmentää siten, että kyse on viimeksi päättyneen ja vahvistetun tilikauden liikevaihdosta tai sitä vastaavasta tuotosta.

Laiho Matti
Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Elinkeinovalvontayksikkö